

cpb

Op zoek naar geluk

Op zoek naar geluk

George Gelauff

Min. AZ
16 dec 2008

- Kunnen we geluk meten?
- Maakt geld gelukkig?
- Wat zeggen de geluksmetingen over menselijk gedrag?
- Waar hangt geluk van af?

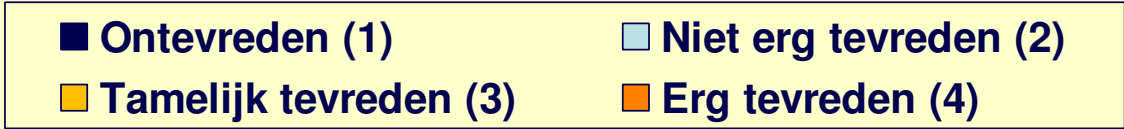
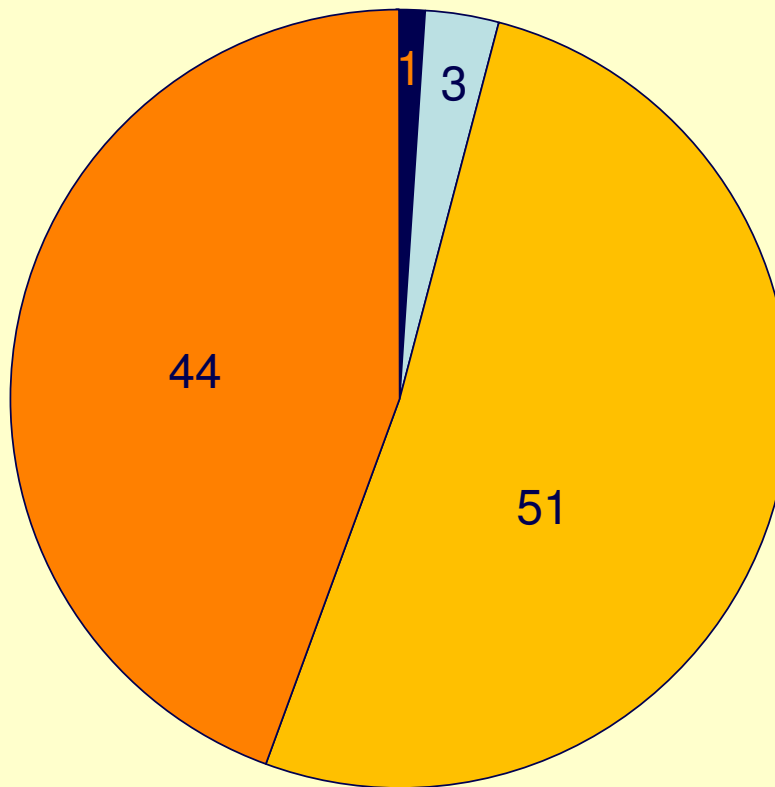
Wat is geluk?

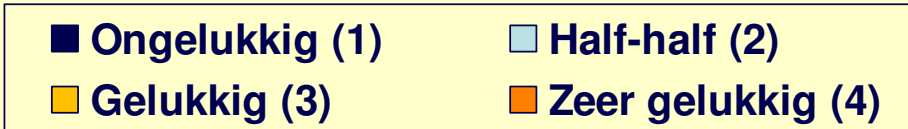
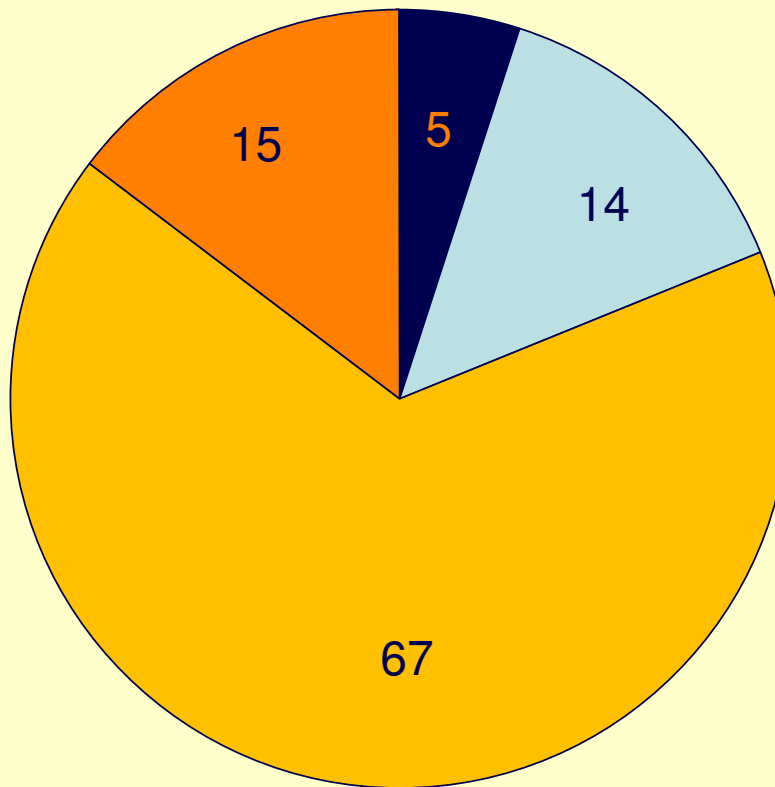
- Van Dale
  - ▶ Gunstige loop van de omstandigheden (bv loterij)
  - ▶ Aangename toestand waarin men zijn wensen bevredigd ziet en vrede heeft met zichzelf en zijn omgeving

- Wetenschappelijk onderzoek
  - ▶ Concrete gemoedstoestand
    - korte termijn, kortstondig plezier
  - ▶ Voldoening over het eigen leven
    - lange termijn: tevredenheid
    - onderwerp van geluksonderzoek

Geluk in Nederland, Eurobarometer, 2006

Geluk in Nederland, SCP, 2006

Meting van geluk niet zo simpel

- Score op geluksschaal: subjectief welbevinden
  - ▶ Spoort met waarneming anderen
  - ▶ Minder depressies / suïcide
  - ▶ Gaat samen met bepaalde hersenactiviteit

- Gebruikt iedereen wel dezelfde schaal?
  - ▶ Gevoelig voor formulering vragen
  - ▶ Ook voor context: welke vragen eerder gesteld?
  - ▶ Vergelijking geluk tussen mensen of landen moeilijk

- Selectief geheugen
  - ▶ Hoogte- / dieptepunten, recente ervaringen

- Kunnen we geluk meten?
- Maakt geld gelukkig?
- Wat zeggen de geluksmetingen over menselijk gedrag?
- Waar hangt geluk van af?

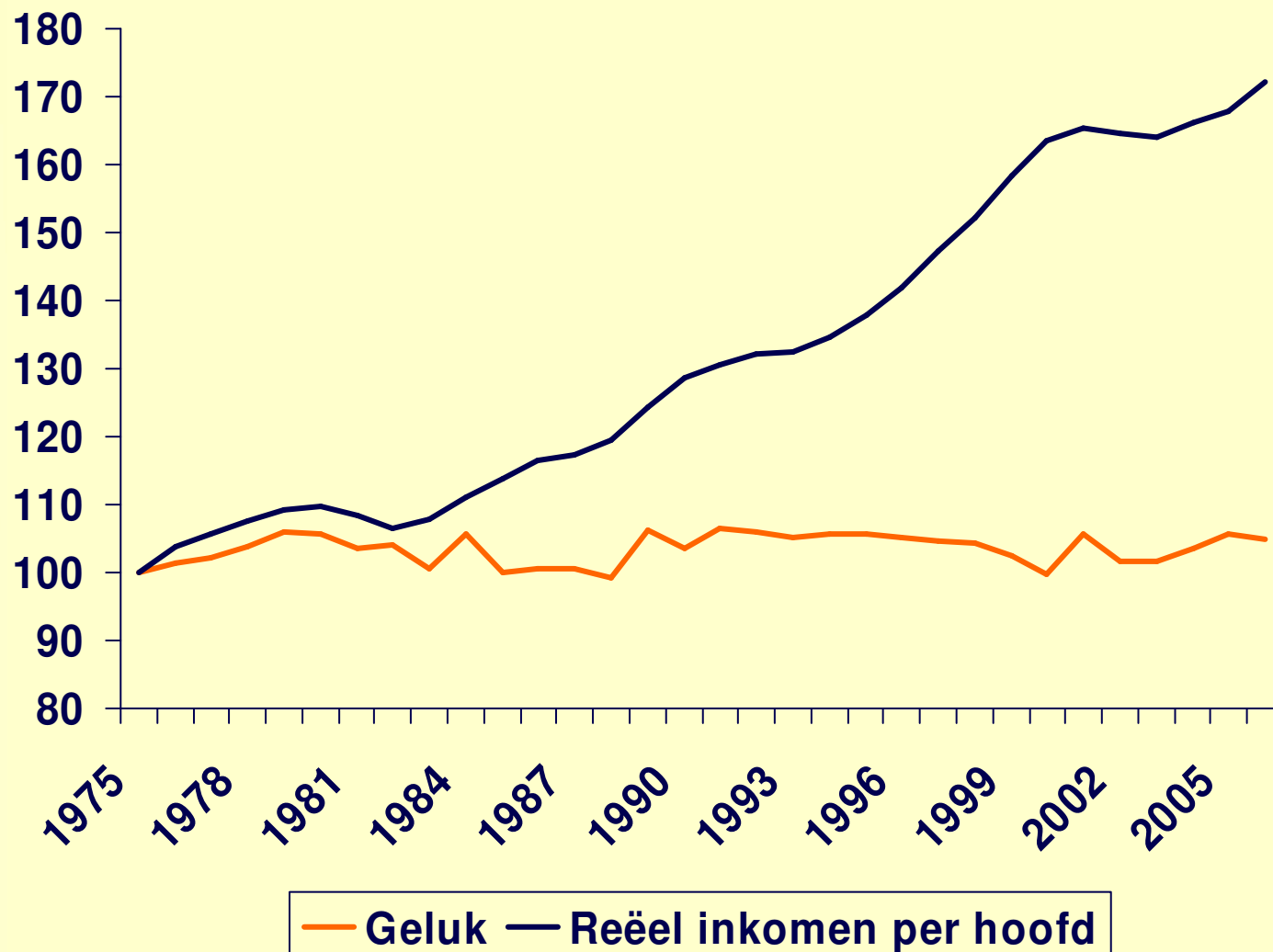

cpb

Op zoek naar geluk

Min. AZ
16 dec 2008

Geluk en absoluut inkomen Nederland, 1975 - 2006, 1975 = 100

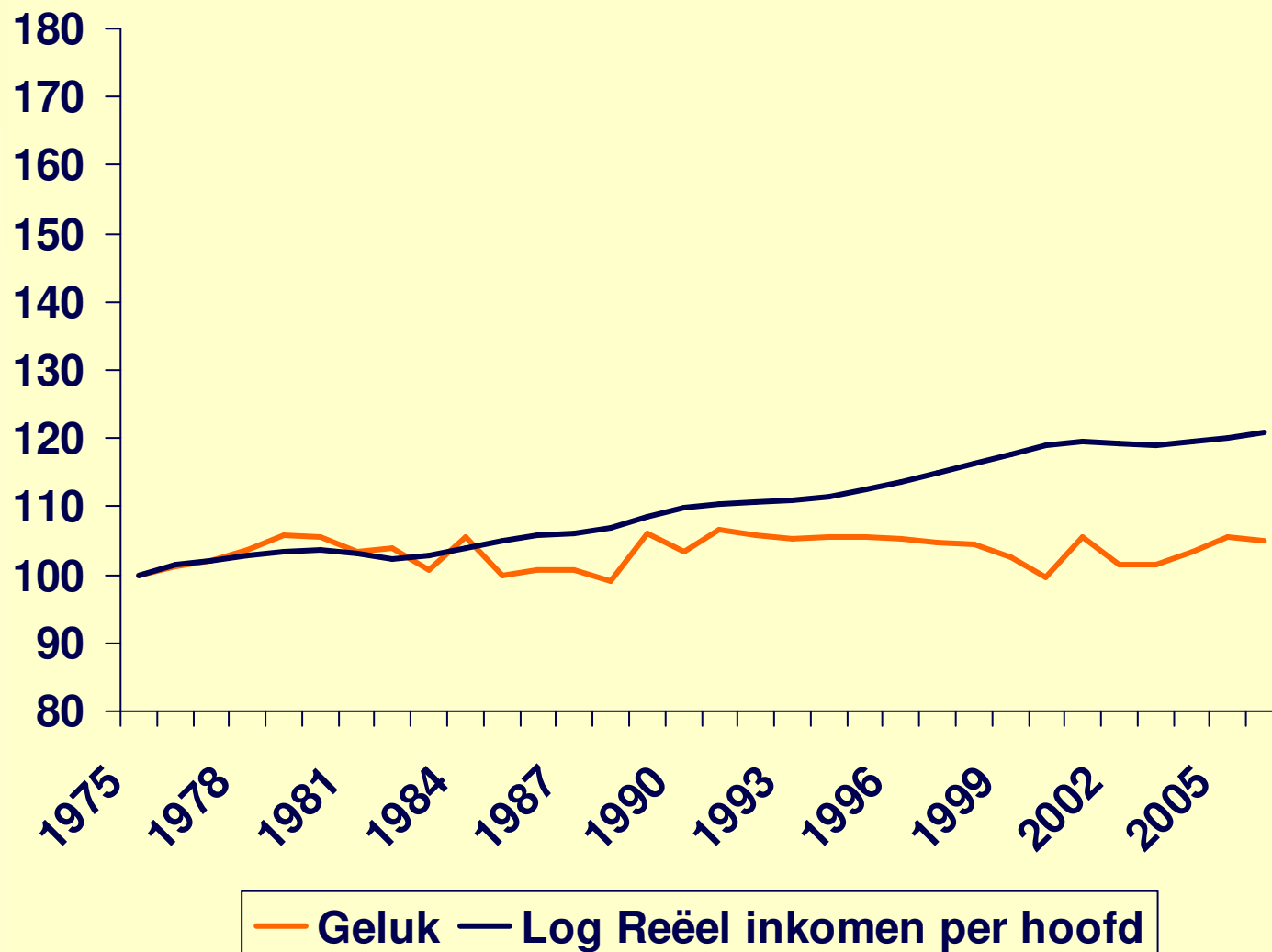

cpb

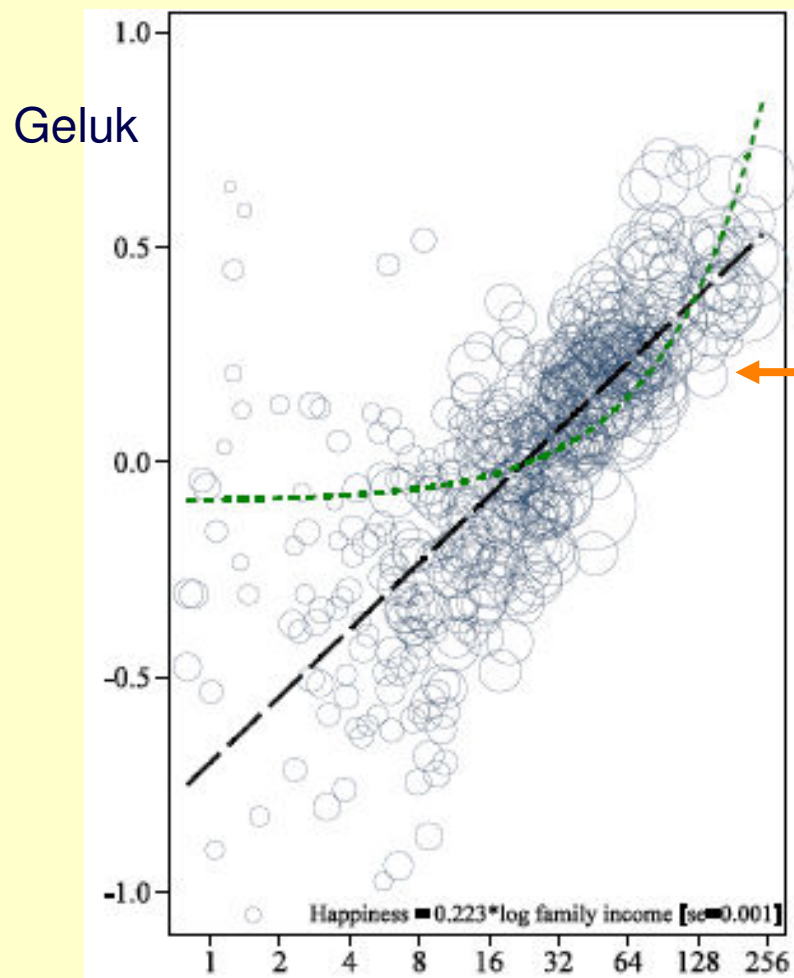
Op zoek naar geluk

Min. AZ
16 dec 2008

Geluk en logaritme inkomen Nederland, 1975 - 2006, 1975 = 100

Inkomensverdeling en geluk, VS

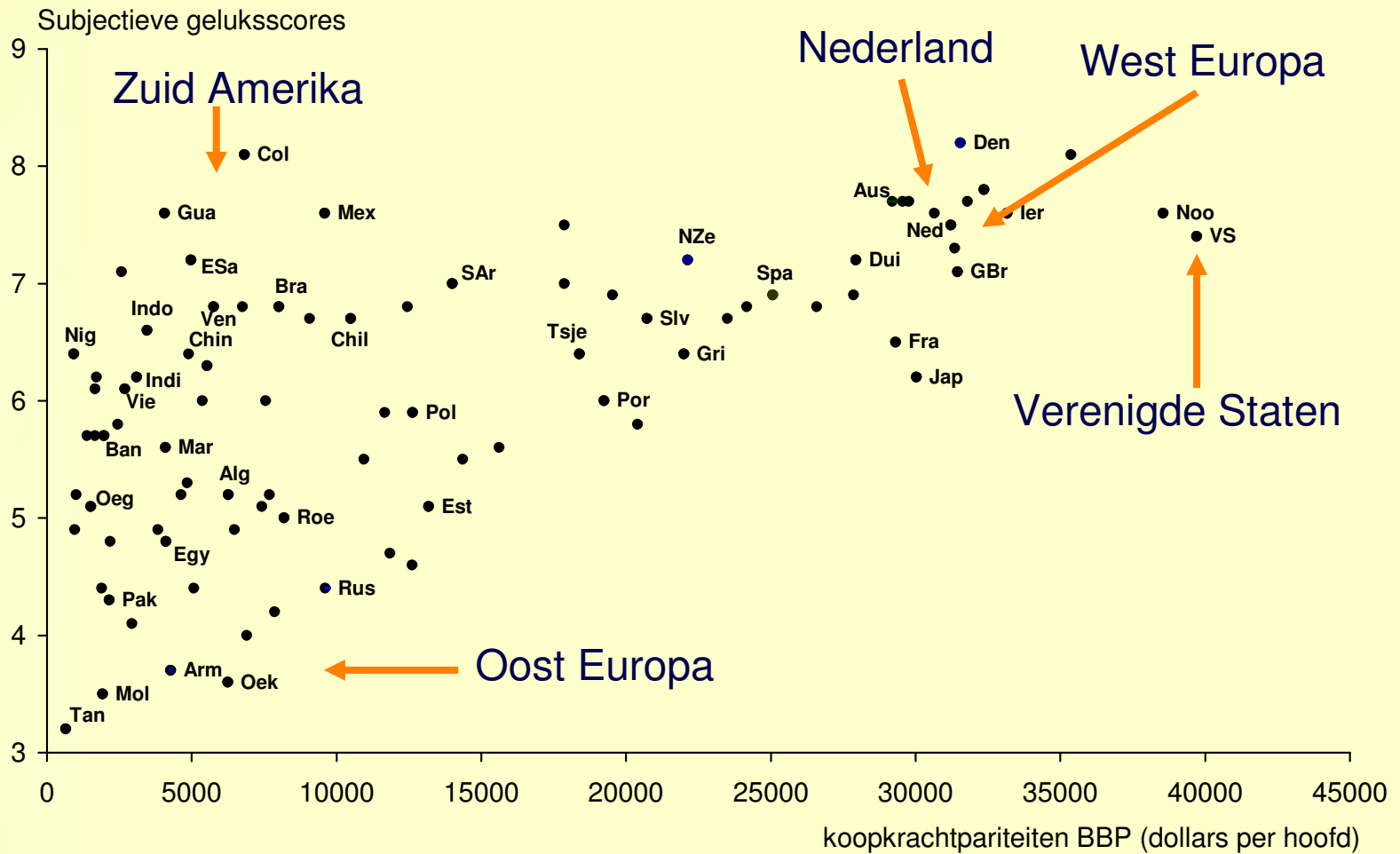

Cirkel: omvang
inkomensgroep

Logaritme
gezinsinkomen

Geluk en inkomen per hoofd: landenverschillen

Op zoek naar geluk

Inkomen en geluk

- Drie manier om verband te onderzoeken:
  - ▶ binnen landen over de tijd
  - ▶ binnen landen tussen inkomensgroepen
  - ▶ tussen landen

- Easterlin paradox
  - ▶ Inkomen hoger maar niet gelukkiger

- Recente literatuur genuanceerder
  - ▶ Uitgebreid onderzoek van vele enquêtes
  - ▶ Wel verband maar niet volledig: 0,4

- Kunnen we geluk meten?
- Maakt geld gelukkig?
- Wat zeggen de geluksmetingen over menselijk gedrag?
- Waar hangt geluk van af?

Relatief geluk

- Individueel geluk hangt af van referentiegroep
  - ▶ 'Keeping up with the Joneses'
  - ▶ Iedereen eerst blij met meer inkomen
  - ▶ Tot blijkt dat de buren dat ook hebben

- Status
  - ▶ Geluk hangt af van positie op statusladder
  - ▶ Hoger inkomen van A ==> hogere positie
  - ▶ Maar hogere positie van A = lagere positie van B
  - ▶ Jaloezie leidt tot lager geluk B
  - ▶ Maatschappelijk geluk neemt niet toe

Natuurlijk geluksniveau (set point)

- Psychologie
  - ▶ Stabiel geluksevenwicht, genetisch bepaald
  - ▶ sommigen: 50% tot 90% van het gelukservaren

- Hoger inkomen
  - ▶ Eerst meer geluk, maar dat ebt weer weg
  - ▶ hedonische tredmolen

- Niet alleen positief (inkomen), ook tegenslag
  - ▶ Veerkracht bij werkloosheid, ziekte

- Recent onderzoek
  - ▶ Treedt wel op maar niet in hele grote mate

Beoordelingsfouten

- Foutieve keuzes
  - ▶ Achteraf nauwelijks gelukkiger met dure auto
- Gebrek aan zelfbeheersing
  - ▶ Impulsaankopen
- Niet strikt rationeel gedrag
  - ▶ Achteraf spijt
  - ▶ Tegen eigen belang in (verslaving)
- Nog veel onbekend en onzeker

Hoger doel

- Geluk niet het ultieme doel

- Mensen ontlene nut aan:
  - ▶ goederen en diensten
  - ▶ vrije tijd
  - ▶ gezondheid
  - ▶ relaties
  - ▶ geluksgevoel

- Geluk kost schaarse tijd: relatief duur

Geluk en gedrag

- Relatief geluk tov referentiegroep
- Natuurlijk geluksniveau
- Beoordelingsfouten
- Mensen streven naar meer dan geluk

- Juiste verklaring?
  - ▶ vraagt nog veel onderzoek

- Kunnen we geluk meten?
- Maakt geld gelukkig?
- Wat zeggen de geluksmetingen over menselijk gedrag?
- Waar hangt geluk van af?

Persoonlijk

- Geslacht: vrouwen gelukkiger
- Leeftijd: U vorm
  - ▶ jongeren en ouderen gelukkiger dan mensen op middelbare leeftijd
- Gezondheid, lichamelijk en psychisch
  - ▶ groot lijden bij psychische ziekten
- Opleiding
- Werk
- Hoog inkomen

Sociaal

- Stabiele relatie met één partner
  - ▶ seksueel actief
- Geen kinderen
- Goede sociale relaties en vertrouwen
  - ▶ hechte gemeenschap
- Actieve betrokkenheid bij religie
- Geen etnische minderheid

Ruimte voor ontwikkeling

- **Vrijheid**
  - ▶ Democratie en mensenrechten
  - ▶ Betrouwbare overheid en rechtspraak
  - ▶ Sociale tolerantie

- **Bevredigend werk**
  - ▶ zelfstandig ipv loondienst
  - ▶ autonomie in taken
  - ▶ kansen voor ontplooiing
  - ▶ goede contacten

Conclusie

- Kunnen we geluk meten?
  - ▶ Ja, maar gevoelig voor meetfouten
- Maakt geld gelukkig?
  - ▶ Slechts ten dele: er is veel meer
- Wat zeggen de geluksmetingen over menselijk gedrag?
  - ▶ Relatief geluk, natuurlijk niveau, fouten
  - ▶ Of is er meer dan geluk alleen?
- Waar hangt geluk van af?
  - ▶ persoon, relaties, vrijheid

cpb

Op zoek naar geluk

Min. AZ
16 dec 2008

Het hoogste geluk is niet weten wat geluk betekent

Tsjoeng Tsoe